

Kīnas kulūra un budisms pmē.

- Daoisms (Laodzi, Džuandzi)
- Ču valsts dzeja 楚辭 (Cju Jueņs)
- Cjiņšihuandi, Haņvudi

Pirmie dokumentētie sakari

- 58.-75.g.mē. 18 cilv. deleg. uz Indiju
- Baltā zirga templis 白馬寺 68.g.mē.
- Matanga: *Sūtra 42 nodaļās* 四十二章经

Zīda ceļš 絲綢路

1.gs.mē. – 17.gs.

Melnā jūra,
Turcija =>
C-Āzija=>
Tibeta, Kīna
Oāzes pils.:
Kašgāra, Hami,
Turfana,
Dunhuana

Nozīmīgākie budisti un tulki Ķīnā

- Kumaradžīva (344-413)
- Fasjeņs (337-422)

Piezīmes par budistu valstīm 佛国记

- SjuenĶans (600-664)

Piezīmes par rietumu rajoniem lielās

Tanu din. laikā 大唐西域记

(1507.g. Vu Čenens: Ceļojums uz

rietumiem 吴承恩 西游记)

Budistma attīstības periodi

Agrīnā fāze 1.-4.gs. (Aņšigao)

Klasiskā fāze 5.-7.gs. (Kumaradžīva)

Vēlīnā fāze 7.-12.gs. (Sjuenḏzans)

Budisma līnijas jeb tradīcijas

- Hinajāna (= Theravāda) *D-Indija ...*
- Mahājāna. *Ķīna, Japāna*
- Vadžrajāna (Tantrajāna) *Tibeta*

Kīnas budisma skolas

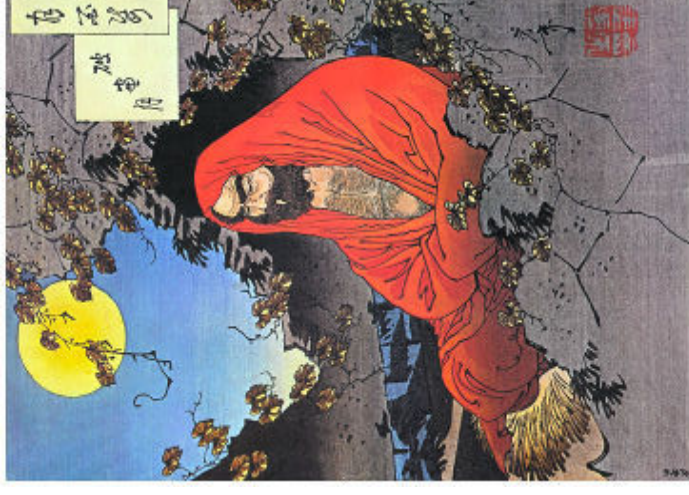
<i>Skolas nos.</i>	<i>Svarīgākie raksti</i>	<i>Slavenākie skolotāji</i>
Dzjintu 淨土 Skaidrā zeme <i>jap. džōdo</i>	Buddhas Amitābhas sūtras 阿密陀经, 无量寿经	Huijueņš 慧远 (334-416)
Čaņ 禪 <i>jap. dzen</i>	Gudrības pilnības sūtra <i>skrt. Prādžņāpāramitā</i> 般若波罗蜜多经	Bodhidharma (470-516) Huike 慧可 (487-593) Huīnens 慧能 (638-713)
Tiantai 天台 <i>jap. Tendai</i> Debesu platforma	Lotosa sūtra 法华经	Huīsi 慧思 (515-577)
Huajen 严经 (<i>jap. kego</i>)	Huajenđzjin 华严经 (<i>skrt. Avatamsaka</i>)	Fadzans 法藏(643-712)

Čaṅbudisms: raksti un skolotāji

meditācija: skrt. dhjāna; ķīn. čaṅ 禪

- *Gudrības pilnības sūtra*
skrt. Prāḍžņāpāramitā, 般若波罗蜜多经:
Sirds sūtra 心经, Dimanta sūtra 金刚经

- 1. Čaṅbudisma patriarhs -
Bodhidharma, 6.gs.

● 2. Patriarhs - Huike 慧可:

venda 问答 žanrs; gunaņ (jap. *koāni*) 公案 žanrs

● *Debesszilās klinis piezīmes* 碧岩录

● *Sargpostenis bez vārtiem* 无门关

● *Ne vējš, ne karogs*

● 6. Patriarhs - Huinens 慧能, D novirziens:

pēkšņā apgaismība 顿悟 (*duņvu*)

● Šeņsu 神秀, Z novirzens:

pakāpeniskā apgaismība 渐悟 (*dzjeņvu*)

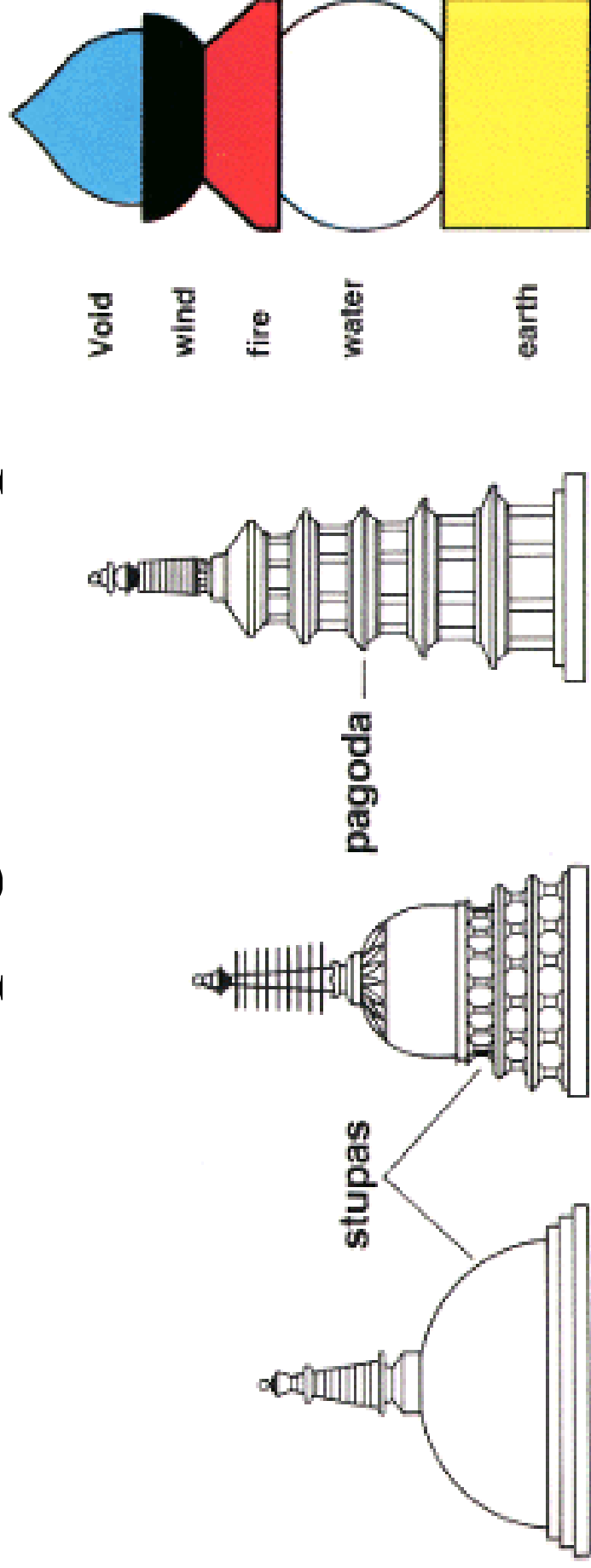
● Lindzji 9.gs. 临济 (jap. Rincai)

Čan galvenās idejas un prakses veidi

- dialogi 问答
- meditācija 坐禅
- bez domām 无念, tukšums 空
- kustība miera stāvoklī un miers kustībā
动中静, 静中动
- saglabāt sevi 自心, pirmatnējā daba 本,
dabiskums 自然
- vārdos patieso būtību nevar izteikt

Budisma ietekme mākslā

Arhitektūra: pagodas, stūpas

budu tēli, statujas, meditācijas alas (tūkstoš
budu alas), budistu zīmējumi, gleznas
(Tibetā – tanka, mandala)

Budistu kanons

Uzbūve: Tripitaka (trīs grozi)

- Sūtra (*Budas vārdi*)
- Vināja (*budistu un mūku noteikumi*)
- Abhidharma (*sūtru skaidrojumi u.c. reliģiski raksti*)

Izdevumi:

- Gaolizang (995-1035, Koreja)
- Taisho Tripitaka (Japāna 1924-1932)
- Wittern Christian www.sbeta.org